

In memoriam Ambrus Gábor (1936-2022)

ANDOR Attila*

Országos Onkológiai Intézet Szelenofehérje Kutató Osztály, 1122 Budapest, Ráth György u. 7-9.

A kémiai tudományok doktora, Zemplén Géza-díjas vegyész-mérnök, a Gyógyszerkutató Intézet volt igazgatóhelyettese életének 87. évében, 2022. október 2-án végleg el távozott közülünk.

Ambrus Gábor 1936. február 1-én született Kehidán. 1959-ben a Budapesti Műszaki Egyetemen jeles minősítésű vegyész-mérnöki oklevelet, 1966-ban kiegészítő gyógyszer-vegyész szakmérnöki diplomát szerzett. 1959 óta dolgozott a Gyógyszerkutató Intézetben, ahol 1972-ben tudományos csoportvezetővé, 1976-ban osztályvezetővé, 1985-ben a Biotechnológiai Főosztály vezetőjévé nevezték ki, majd 1998-tól az Intézet igazgatóhelyettese volt. Ambrus Gábor innovatív gondolkodásmódja egyet jelentett számos, iparban megvalósult eljárás kidolgozásával, illetve új, tudományos értékű felfedezésekkel. Széleskörű tudományos és általános műveltsége eligazodási pontot adott munkatársai számára. Sokat tanultam, tanultunk Tőle. Többen nőttek tudóssá irányítása alatt. Nyugdíjba vonulásakor több évtizedes kiváló szakmai munkájának elismeréseként a Gyógyszerkutató Intézet Örökös Tagja Életmű Díjban részesült.

1968-69-ben Ford-ösztöndíjasként az Egyesült Államokban, a Wisconsin Egyetemen dolgozott, ahol Charles J. Sih-vel először alkalmaztak kémiai módszerek mellett mikrobiológiai eljárást prosztaglandin származékok előállítására.

Munkásságát a biotechnológiai és szerves kémiai eljárások együttes alkalmazása jellemzi. Eljárásokat dolgozott ki szteroid gyógyszerhatóanyagok és szintézis kulcsintermedierek előállítására, amelyeket a Richter Gedeon Nyrt-ben hasznosítanak. Tevékenyen részt vett a mevinolin és pravastatin koleszterinszint-csökkentők, a ciklosporin immunszuppresszáns, továbbá a tobramicin, a kanamicin B, az apramicin és a sziszomicin aminoszteroid-szerű antibiotikumok új fermentációs előállítási eljárásainak kidolgozásában, melyek közül az előbbiek gyártását a Biogal Gyógyszergyárban, a legutóbbi előállítását a Chinoin Gyógyszer és Vegyészeti Termékek Gyárában valósították meg. Új eljárást fejlesztettek ki munkatársaival a tumorgátló daunomicin antibiotikum előállítására, mely kiindulási anyagnak szolgált az adriamicin rákellenes gyógyszer szintéziséhez.

Tudományos fokozatai: egyetemi doktor, amit 1966-ban szerzett a Budapesti Orvostudományi Egyetem Gyógyszerész Karán, a kémiai tudományok kandidátusa címet szerezte 1983-ban, majd a kémiai tudományok doktora 1995-től.

Ambrus Gábor 130 tudományos közlemény, illetve szabadalom szerzője, társszerzője. Munkásságáért kiváló feltalálói oklevéllel és 1993-ban Zemplén Géza fődíjjal tüntették ki. Kimagaslóan sikeres feltalálói tevékenysége, valamint a kiemelkedő színvonalú és hatékonyságú iparjogvédelmi munkássága elismeréseként 2000-ben Jedlik Ányos díjat nyert el.

Tagja volt a Magyar Tudományos Akadémia Szteroidkémiai, Biomérnöki és Antibiotikum Munkabizottságainak. Részt vett egyetemi hallgatók és doktoranduszok oktatásában a Budapesti Műszaki Egyetemen és az Eötvös Loránd Tudományegyetemen.

Szellemi örökségünk, amit Ambrus Gábor ránk hagyott óriási és munkássága nemzetgazdasági szempontból is jelentős.

Kollégái és tanítványai nevében búcsúzom Tőle.

* Tel.: +36 1 224 8600/1353, e-mail: andor.attila@oncol.hu

In memoriam Gábor Ambrus (1936-2022)

Gábor Ambrus, DSc., chemical engineer, recognized by Géza Zemplén and Anyos Jedlik Prizes, former deputy director of the Institute for Drug Research, died on 2nd October at the age of 87.

Gábor Ambrus was born on February 1st, 1936 in Kehida. He graduated from the Budapest Technical University as chemical engineer in 1959, specialized as medicinal chemist in 1966. He was working for the Institute for Drug Research since 1959: scientific group leader from 1972, head of department from 1976, head of the Biotechnology Division from 1985, deputy director from 1998. His innovative activity was highly instrumental both in the elaboration of several, industrially realized technologies and significant scientific discoveries. Recognizing his outstanding professional activity for several decades, on retiring in 2005 he was awarded the Life Member of the Institute for Drug Research Award.

In 1968-69 he worked as a Ford fellow at the University of Wisconsin. With Professor Charles J. Sih they were the first to apply microbial processes beside chemical methods in the synthesis of prostaglandin derivatives.

His activities were characterized by the parallel utilization of biotechnological and chemical tools. He elaborated procedures for manufacturing medically useful steroids and their key intermediates, which are utilized in Gedeon Richter Ltd. He actively participated in elaboration of new fermentation methods for manufacturing of mevinnolin and pravastatin cholesterol-lowering agents, cyclosporin immunosuppressant, tobramycin, kanamycin B, apra-

mycine and sysomycine amino-glycoside antibiotics, realized in Biogal (and the last one in Chinoïn). He and his co-workers developed a new method for manufacturing the anti-cancer antibiotic daunomycine, also serving as starting material for the synthesis of adriamycine, another anti-cancer antibiotic.

Gabor Ambrus received his doctoral degree in 1966 from the Faculty of Pharmacy, Budapest Medical University, his Candidate in Chemical Science title in 1983 and Doctor of Science (DSC) title in 1995 from the Hungarian Academy of Sciences.

He was the author or co-author of 130 scientific publications and patents. His excellent scientific activities and inventorship were acknowledged by the Excellent Inventor Award, by the Géza Zemplén Main Award in 1993, and by the Anyos Jedlik Prize in 2000.

He was member of the Steroidchemistry, Biological Engineering and Antibiotics Working Committees of the Hungarian Academy of Sciences. He participated in teaching and lecturing for university and Ph.D. students at the Budapest Technical University and the Lóránd Eötvös University of Sciences.

The intellectual heritage that Gábor Ambrus and his scientific activity left behind is of highly significant economical value. With his farewell an outstanding personality of the industrial pharmaceutical research of Hungary is lost.

We say goodbye on behalf of his colleagues and disciples.